

ע"פ 2513/19 - פלוני נגד מדינת ישראל, פלונית

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 2513/19

לפני: כבוד המשנה לנשיאה ח' מלצר
כבוד השופט מ' מזוז
כבוד השופטת ע' ברון

המערער: פלוני

נגד

המשיבות: 1. מדינת ישראל
2. פלונית

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת
(השופטים א' קולה, ד' צרפתי ו-ר' גלפז מוקדי) מיום
24.2.2019 בתפ"ח 71293-01-18

תאריך הישיבה: ז' בסיון התשע"ט (10.6.2019)

בשם המערער: עו"ד תמי אולמן; עו"ד שחף אולמן
בשם המשיבות: עו"ד שרית משגב
בשם שרות מבחן למבוגרים: גב' ברכה וייס

פסק-דין
**

השופט מ' מזוז:

1. ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת (השופטים א' קולה, ד' צרפתי ו-ר' גלפז מוקדי) מיום
עמוד 1

24.2.2019 בתפ"ח 71293-01-18, אשר בגדרו הורשע המערער, לפי הודאתו בכתב אישום מתוקן, בביצוע עבירות של ניסיון לרצח לפי סעיף 305(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), חבלה חמורה בנסיבות מחמירות לפי סעיפים 333 ו-335(א1) לחוק העונשין והחזקת סכין שלא כדין לפי סעיף 186(א) לחוק העונשין.

2. לפי עובדות כתב האישום המתוקן, בתו של המערער מנישואיו הראשונים (להלן: הבת או המתלוננת) החלה ללמוד סיעוד באוניברסיטה האמריקאית בג'נין. המערער סירב להשלים עם השינוי שחל באופן התנהלותה האופנתית של הבת למן תחילת לימודיה באוניברסיטה. על רקע זה, נהג המערער להתעמת עמה מילולית כל אימת שהגיעה לבקר בביתו, ולעיתים אף להכותה. משכך, החל מחודש דצמבר 2017 חדלה הבת מלהגיע לביתו של המערער. בשלב מסוים נודע למערער כי הישגיה הלימודיים של הבת מצויים במגמת ירידה, ועל כן החליט להגיע לאוניברסיטה ולהתעמת עמה בעניין זה. ואכן, ביום 14.1.2018 נסע המערער יחד עם בת זוגו הנוכחית לאוניברסיטה, ובהגיעם לכניסה הבחינה הבת ברכב ונמלטה מן המקום לבית חברתה בג'נין. למחרת היום נודע למערער כי קיים סרטון המתעד את הבת במצב אינטימי וכי היא שוהה בבית חברתה. המערער ובת זוגו שמו פעמיהם לג'נין, הפעם לעבר בית חברתה של הבת, כשברכבם פגיון בעל להב באורך של כ-12 סנטימטרים. השניים הגיעו ליעדם תוך זמן קצר, וכך מתוארת השתלשלות העניינים החל מנקודת זמן זו בגזר הדין:

"סמאהר [בת הזוג] עלתה לבית החברה, בעוד הנאשם [המערער] המתין ברכב, ושכנעה את המתלוננת [הבת] להתלוות עמה לרכב. החברה התלוותה אליהן, שכן גם היא הייתה אמורה לחזור לביתה באותו היום. במהלך הנסיעה לכיוון היציאה מג'נין, נזכרה המתלוננת כי היא שכחה את מכשיר הטלפון ותעודת הזהות שלה בבית החברה. הנאשם חזר לבית החברה, עצר את הרכב מתחת לביתה והחברה ירדה מהרכב ועלתה לביתה. בשלב זה, אמרה המתלוננת לנאשם כי היא אינה רוצה לחזור עמו לביתו וניסתה לרדת מהרכב. סמאהר, שישבה ליד המתלוננת, כפי שביקש ממנה הנאשם עוד קודם, אחזה בשיערה של המתלוננת במטרה למנוע את בריחתה. בשלב זה, גמלה בליבו של הנאשם ההחלטה לדקור את הבת ולהביא למותה. הנאשם ירד מהרכב כשסכין בכיס מעילו, ניגש אל הבת, אחז בה בחוזקה, ושלף את הסכין מכיסו. הנאשם גרר את הבת אל מחוץ לרכב בעודה משתוללת ומתנגדת, השכיב אותה על הארץ והחל לדקור אותה באמצעות הסכין, במטרה לגרום למותה. הבת ניסתה להדוף את הנאשם בכל כוחה בעודה שכובה, אך הוא הוסיף לדקור אותה בפניה, בפלג גופה העליון ובגבה, במטרה לגרום למותה. מספר עוברי אורח נחלצו לעזרת הבת וניסו להרחיק את הנאשם ממנה. אף סמאהר ירדה מהרכב וניסתה להשתלט על הנאשם. הנאשם לא חדל ממעשיו, עד שהורחק בכוח מהמקום על ידי שני עוברי אורח כשהוא עדיין אוחז בסכין. הבת הובהלה מהמקום, באמצעות רכב פרטי, לבית החולים בג'נין, כשהיא מחוסרת הכרה וסובלת מאיבוד דם ניכר. בביה"ח עברה היא ניתוח לכריתת הטחול ולעצירת דימום מהכבד, הוכנסו נקזים בבית החזה ובבטן, ונתפרו פצעים. לציון כי, על פי התיעוד מבית החולים בג'נין, נדם ליבה של המתלוננת במהלך הטיפול, והיא עברה החייה. בחלוף כיממה, הועברה המתלוננת לבית חולים 'העמק' בעפולה..." (פסקה 2 לגזר הדין).

3. המערער הודה בעובדות אלה במסגרת הסדר הטיעון, וביום 13.6.2018 הורשע בעבירות שצוינו לעיל. הסדר הטיעון כלל הסכמה גם לכך שבמסגרת הטיעונים לעונש תתחם עצמה המדינה לעונש מאסר בפועל של 13 שנים, ואילו ההגנה מצידה תטען לעונש באופן חופשי.

4. לפני מתן גזר הדין הגיש שירות המבחן לבית המשפט קמא תסקיר על אודות המערער. שירות המבחן התרשם כי אף שהמערער הביע חרטה על מעשיו, הוא גילה ניתוק רגשי מן ההשלכות של המעשים על משפחתו ועל הבת, וזאת מתוך קושי להתמודד עם תחושת האשמה.

5. במסגרת הטיעונים לעונש הגיש המערער לבית המשפט "הסכם סולחה" שנחתם בינו ובין הבת שבמסגרתו הביע

המערער חרטה על מעשיו ושילם לבת פיצוי בסכום של 21,000 ש"ח. בהסכם שהוגש צוין עוד כי הבת, מצידה, סלחה למערער על מעשיו ואף עתרה להקל בעונשו. בהמשך פנה המערער עצמו לבית המשפט, הביע חרטה על מעשיו וציין כי המניע למעשים היה רצונו לגונן על בתו "שהתדרדרה לתרבות רעה".

6. בית המשפט קבע בגזר דינו כי אף שהמערער הורשע בריבוי עבירות הרי שהן מהוות אירוע אחד שבגיניו יש לקבוע מתחם ענישה כולל. בית המשפט עמד על חומרת מעשיו של המערער בציינו כי זו נובעת מכך שהמעשים בוצעו על ידי אב כלפי בתו ולנוכח האכזריות שהתלוותה אליהם. בהקשר זה נקבע כי מעשי המערער פגעו באופן משמעותי בערך החברתי - העליון - של קדושת חיי האדם. בית המשפט בחן את מדיניות הענישה הנהוגה במקרים שבהם עבירה של ניסיון לרצח מבוצעת בתוך המשפחה, בהטעימו כי למקרים מעין אלו מיוחסת חומרה רבה המחייבת מדיניות ענישה מרתיעה. לאחר שסקר את הנסיבות הקשורות בביצוע העבירות שבהן הורשע המערער ובכללן הנזק הגופני החמור שנגרם לבת, קבע בית המשפט כי מתחם הענישה ההולם בעניינו של המערער נע בין 12 ל-16 שנות מאסר בפועל. בית המשפט התחשב בכך שהמערער נעדר עבר פלילי, בשלב המוקדם שבו הודה בכתב האישום המתוקן, בהיעדר תכנון מוקדם של המעשים ובנסיבותיו המשפחתיות מחד גיסא; ומאידך גיסא - עמד על כך שהמערער ראה לנכון להכפיש את הבת במסגרת טיעונו, על התרשמותו מכך שהסולחה לא הייתה כנה ועל הספקות שעורר שירות המבחן באשר למידה שבה נטל המערער אחריות על מעשיו. בגזר הדין צוין עוד, בכל הנוגע לכנות הסולחה, כי העדויות שהובאו מטעם המערער היו מלאכותיות, כי הבת לא התייצבה להעיד בנושא זה וכי הקשר בין המערער ומשפחתו לבין הבת נותק. לבסוף שקל בית המשפט את האינטרס הציבורי המחייב העברת מסר ברור של הרתעה מפני מעשים דומים, והשית על המערער עונש של 13 שנות מאסר בפועל, עונשי מאסר על תנאי בני 18 חודשים ו-6 חודשים לבל יעבור כל עבירת אלימות מסוג פשע או עוון (בהתאמה) במשך 3 שנים, קנס בסך של 5,000 ש"ח ופיצוי למתלוננת בסך של 70,000 ש"ח (בפריסה ל-20 תשלומים).

7. הערעור שלפנינו מופנה כנגד עונש המאסר שהושת על המערער, כמו גם כלפי גובהם של הקנס והפיצוי למתלוננת.

טיעוני הצדדים בערעור

8. המערער סבור שמתחם הענישה שנקבע בעניינו חריג לחומרה בנסיבות העניין, וכי הדבר הביא לקביעת עונש החורג באופן משמעותי מן הענישה הנוהגת. המערער מלין גם על קביעותיו של בית המשפט בכל הנוגע לנטילת האחריות למעשיו ולכנות הסולחה שנערכה בין הצדדים. המערער שב על תיאור העדויות שהובאו מטעמו באשר לנסיבות עריכת הסכם הסולחה, וטוען כי בית המשפט לא העניק להן משקל ראוי. לשיטת המערער, אף לא ניתן משקל מתאים לחברה הסגורה והשמרנית אליה הוא משתייך ולכך שהרקע למעשים היה רצונו להחזיר את הבת לביתו. המערער מדגיש כי גידל את הבת לאחר גירושיו מאימה במסירות ובאהבה, וכי האירוע שבגיניו הוגש כתב האישום אינו אלא מעידה חד פעמית. המערער מוסיף וטוען כי היה מקום להעניק משקל לכך שזוהי הסתבכותו הראשונה עם החוק, לתפקודו היומיומי בכלל ולחרטה הכנה שהביע לא אחת. המערער גורס כי לאור מכלול הנסיבות המתוארות יש להקל עמו ולקבוע את עונשו נמוך יותר במתחם, ובנוסף להפחית את סכומי הקנס והפיצוי נוכח עונש המאסר הממושך והפיצוי ששולם למתלוננת במסגרת הסולחה.

9. לפני הדיון בערעורו הגיש המערער בקשה להוספת ראיות המתייחסת לקבלות על תשלומים שבהם נשאה

משפחתו של המערער בגין הוצאותיה הרפואיות של הבת. הבקשה התקבלה במהלך הדיון בפנינו.

10. המדינה סומכת את ידה על העונש שהשית בית המשפט קמא על המערער, ומדגישה את החומרה הטמונה במעשיו. היא מציינת עוד, כי אילולי הסדר הטיעון לעניין העונש סביר להניח שהיה מושת על המערער עונש חמור יותר מזה שהושת בגזר הדין, וזאת בשים לב לשיקולי גמול והרתעה. כמו כן צוין כי המערער לא עומד בתשלומי הפיצוי שהושת עליו בגזר הדין.

11. בתסקיר משלים שהוגש מטעם שירות המבחן צוין כי המערער מתפקד כראוי במסגרת מאסרו. עוד צוין כי המערער נמצא בקשר עם גורמי הטיפול בכלא ושולב בקבוצות טיפוליות שונות.

דין והכרעה

12. לאחר עיון לא מצאנו כי קמה עילה להתערבותנו בגזר דינו של בית המשפט קמא.

13. כידוע, לא בנקל תתערב ערכאת הערעור בחומרת העונש שהוטל על ידי הערכאה הדיונית, אלא במצבים חריגים בלבד בהם נפלה בגזר הדין טעות מהותית או כאשר גלומה בו סטייה קיצונית מרמת הענישה המקובלת בנסיבות דומות (ע"פ 2745/18 אבו שארב נ' מדינת ישראל (8.8.2018); ע"פ 3680/17 נדב נ' מדינת ישראל (7.6.2018); ע"פ 7694/14 פלוני נ' מדינת ישראל (19.7.2017)). נטייתה של ערכאת הערעור להימנע מהתערבות מתעצמת מקום בו העונש שהושת על הנאשם מצוי בגבולות טווח הענישה שעליו הסכימו הצדדים בהסדר טיעון (ע"פ 3543/07 שוסטר נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (7.8.2007)). זאת, מן הטעם שרואים את הנאשם ואת התביעה כמי שגילו דעתם כי הסכמתם מגלמת איזון סביר בין השיקולים לחומרה ולקולה (השוו: ע"פ 5738/12 טסגזשב נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (10.3.2014)). בענייננו, המערער הורשע על פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון שכלל הסכמה לעניין העונש לפיה המדינה תגביל עצמה בטיעוניה לעונש מאסר בפועל של 13 שנים. בית המשפט גזר על המערער עונש מאסר בן 13 שנים, המצוי ברף העליון של גבולות ההסכמה האמורה. בחינת כלל השיקולים וטענות הצדדים על רקע כללי אי ההתערבות המחמירים בנסיבות העניין, מובילים למסקנה שהמקרה דנן אינו נמנה עם אותם מקרים חריגים המצדיקים התערבות בגזר דינו של בית המשפט קמא.

14. עבירת הניסיון לרצח בה הורשע המערער היא מהחמורות שבספר החוקים, ולא בכדי העונש המקסימלי בגינה עומד על עשרים שנות מאסר. בית משפט זה עמד על החומרה הרבה הטבועה בה ועל כך שמבחינת היסוד הנפשי אין כל הבדל בינה ובין עבירת הרצח (ע"פ 5797/11 צסן נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (5.8.2012)). ברוח זו נקבע, כי מדיניות הענישה בעבירה זו מחייבת גישה שתבטא באופן הולם את חומרת הפגיעה בפרט ואת מעמדו של הערך המוגן של קדושת חיי האדם, וזאת על דרך של השתת עונשי מאסר ממושכים (ע"פ 3250/17 פינטו נ' מדינת ישראל, פסקה 24 (14.10.2018); ע"פ 1474/14 פלוני נ' מדינת ישראל (15.12.2015); ע"פ 6468/13 צרפתי נ' מדינת ישראל (3.5.2015); ע"פ 1844/12 עואדה נ' מדינת ישראל (30.4.2013)). נופך מיוחד של חומרה יתירה נלווה למעשיו של המערער בשל כך שהם בוצעו כביכול בשם ההגנה על כבודה של המתלוננת, ומניע זה אף עולה מטענותיו של המערער בבית המשפט קמא ולפנינו. בית משפט זה עמד לא אחת על חומרתה של תופעת הפגיעה בנשים על רקע "כבוד

המשפחה" ועל הצורך להגן על אלו המאוימות בתוככי ביתן ומשפחתן ולנקוט ענישה מרתיעה ומחמירה (ע"פ 4178/10 פרג' נ' מדינת ישראל, פסקאות 127-129 (19.8.2013); ע"פ 9816/16 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקאות 8-9 והאסמכתאות הנזכרות שם (21.12.2017) (להלן: עניין פלוני)). זאת ועוד, בחינת מקרים בעלי דמיון מסוים לענייננו מלמדת על קיומה של מדיניות ענישה מחמירה במיוחד בכגון דא (ראו והשוו למשל: ע"פ 6297/92 ברקאת נ' מדינת ישראל (2.8.1994); ע"פ 7289/98 פאחורי נ' מדינת ישראל (29.6.2000); ע"פ 5673/06 סבילה נ' מדינת ישראל (17.4.2008); ע"פ 6229/07 מוופק נ' מדינת ישראל (20.11.2008); ע"פ 6594/09 עוף נ' מדינת ישראל (19.7.2010); ע"פ 6555/12 פיראס נ' מדינת ישראל (5.2.2013); ע"פ 6453/12 הדרה נ' מדינת ישראל (13.5.2013); עניין פלוני).

15. כפי שציין בית המשפט קמא, המעשים שבהם הורשע המערער מתאפיינים בנחישות ובאכזריות. המערער דקר את בתו באמצעות סכין פעם אחר פעם במקומות שונים בגופה, ולא פסק עד אשר הורחק בכוח על ידי עוברי אורח. מעשים אלו, שאך פסע היה בינם ובין קיפוח חייה של הבת, נולדו על רקע אי השלמתו של המערער עם התנהלותה של בתו בהיותה נוגדת את תפיסת עולמו. חברה מתוקנת מחויבת להוקיע בנחרצות מעשי אלימות מחרידים מעין אלו ולהרתיע מפני ביצועם.

16. לאור כל האמור, העונש שנגזר על המערער, על רכיביו השונים, מאזן נכונה בין חומרת מעשיו לבין השיקולים לקולה בעניינו. בגזר הדין ניכרת התייחסות למכלול השיקולים לקולה עליהם עמד המערער בערעורו, לרבות הודאתו בביצוע המעשים, החרטה שהביע ועברו הפלילי הנקי, וזאת לצד הנימוקים לחומרה כאמור.

אשר על כן החלטנו לדחות את הערעור.

ניתן היום, כ"ד בסיון התשע"ט (27.6.2019).

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט

המשנה לנשיאה
